

Asia: OPH-3758-2021

Kansallinen lukutaitostrategia 2030

Lukutaitostrategian lähtökohdat ja käsitteet

Arvioi ja kommentoi lukutaitostrategian alkulukuja (Lukutaitostrategian lähtökohdat, Tavoitteena monipuolinen lukutaito, Lukutaitotutkimuksesta).

Biologian ja maantieteen opettajien liitto BMOL ry kiittää mahdollisuudesta lausua kansallisesta lukutaitostrategiasta 2030.

Pidämme tärkeänä, että lukutaitotyön pitkäjänteiseen kehittämiseen panostetaan kansallisella tasolla.

Monilukutaito on nostettu strategiassa keskeiseksi käsitteeksi, mikä on mielestämme erinomainen lähtökohta. Lisäksi on tärkeää, että kykyä tarkastella sisältöjä kriittisesti korostetaan osana monilukutaitoa.

Suuntaviivat

Antakaa lausunto suuntaviivaan 1: Luodaan lukutaitotyölle rakenteet. Voitte myös ehdottaa toimenpidettä, joka tulisi liittää osaksi kansallista lukutaitostrategiaa.

On hyvä, että strategiassa korostetaan pysyvien rakenteiden luomista ja vahvistamista. Perus- ja lukio-opetuksen osalta on ensiarvoisen tärkeää, että lukutaitostrategian tavoitteet jalkautuvat opetussuunnitelmien perusteisiin.

Strategiassa yhtenä keskeisenä tavoitteena on laatia kansallinen lukutaito-ohjelma, jossa tarkennetaan lukutaitotyön toimenpiteet ja vastuutahot. Mielestämme tavoitteeseen olisi hyvä kirjata mukaan myös ohjelman seuranta ja vaikuttavuuden arviointi.

Lukutaito-ohjelma tulee olemaan merkittävä strategian käytännön toteutuksen kannalta. Ohjelman laatimista ei kuitenkaan mainita strategian varsinaisissa toimenpide-ehdotuksissa selkeästi muuten kuin kuntien osalta ("vahvistetaan kunnan viranhaltijoiden ja kuntapäätäjien osallistumista paikallisen ja kansallisen lukutaito-ohjelman kehittämiseen"). Toimenpide-ehdotuksissa olisi hyvä täsmentää lukutaito-ohjelman laatimisen prosessia, esim. mikä/mitkä tahot vastaavat laatimisesta sekä muiden tahojen osallistaminen.

Antakaa lausunto suuntaviivaan 2: Vahvistetaan lukutaito-osaamista. Voitte myös ehdottaa toimenpidettä, joka tulisi liittää osaksi kansallista lukutaitostrategiaa.

Pidämme tärkeänä, että strategiassa huomioidaan kaikkien oppiaineiden merkitys monilukutaidon kehittämisessä.

Strategian yhtenä tavoitteena on "vahvistetaan lukutaidon ammattilaisten osaamista ja yhteistyötä". Yhteistyön osalta toimenpide-ehdotuksissa olisi hyvä tuoda vahvemmin esille myös eri oppiaineiden välisen yhteistyön merkitys.

On hienoa, että toimenpide-ehdotuksissa on mukana opettajien osaamisen kehittäminen. Hyvä, että tässä on huomioitu sekä perustutkintoon johtava koulutus että jo työelämässä olevien opettajien täydennyskoulutus. Täydennyskoulutuksen osalta on olennaista varmistaa, että työnantaja tukee osaamisen kehittämistä mahdollistamalla kouluttautumisen työajalla.

Lukutaitoa monipuolisesti tukevien materiaalien saatavuutta tulee parantaa. Esimerkiksi opetusohjelmat, dokumentit ja digilehdet ovat erinomaista monilukutaitoa tukevaa materiaalia, joiden käyttöoikeuksien selvittäminen voi olla työlästä. Tulisi selvittää, miten vapaasti opetuskäytössä hyödynnettävät materiaalit löytyisivät helpommin (esim. jokin yhteinen merkintätapa) ja miten voitaisiin parantaa maksullisten materiaalien (esim. digilehtien) saatavuutta laajemmin opetuskäyttöön.

Digitaalisten oppimisympäristöjen hyödyntämisessä tulisi kiinnittää huomioita myös siihen, että ne olisivat yhdenvertaisesti kaikkien oppilaiden saatavilla. Oppilaat ovat tässä hyvin eriarvoisessa asemassa esimerkiksi sen suhteen, millaisen laitteen he ovat saaneet opetuksen järjestäjältä käyttöönsä (tai ovatko saaneet lainkaan).

Antakaa lausunto suuntaviivaan 3: Innostetaan lukemaan. Voitte myös ehdottaa toimenpidettä, joka tulisi liittää osaksi kansallista lukutaitostrategiaa.

Toimenpide-ehdotuksissa nousee esiin, että kouluissa tulee järjestää aikaa luovalle ja vapaalle monipuolisten tekstien tuottamiselle ja lukemiselle. Tämä on tärkeää, samoin kuin kannustaa edelleen myös asiatekstien tuottamiseen sekä tietokirjallisuuden pariin eri oppiaineiden aihealueilta. Myös esim. toimenpide-ehdotuksena mainitut kirjailijavierailut ovat tähän oiva mahdollisuus

Lukeva kunta ja Lukeva koulu -mallit (esimerkit käytännön toimenpiteistä)

Antakaa lausunto Lukeva kunta -mallista.

-

Antakaa lausunto Lukeva koulu -mallista.

Lukeva koulu -ohjelman lähtökohdat vaikuttavat varsin kattavilta. Ehdotamme, että ohjelman lähtökohtiin lisätään vielä opettajien osaamisen vahvistaminen ja kehittäminen, joka on mukana myös strategian toimenpide-ehdotuksissa.

Ohjelman toteutumisen edellytyksenä on, että sille varataan kunnissa ja kouluissa riittävät resurssit.

Muita huomioita

Yleisiä huomioita kansallisesta lukutaitostrategiasta. Voitte kommentoida esimerkiksi taitetun version (liitteenä) kuvitusta.

-

Vähä-Jaakkola Kati
Biologian ja maantieteen opettajien liitto ry